

Nota van W.G.F. van Oosten (Brussel, 16 September 1965)

Source: Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis, Amsterdam. Sicco L. Mansholt (1945-1995). Correspondentie. Ingekomen stukken en doorslagen van uitgaande brieven (1958-1972), 98.

Copyright: Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis / International Institute of Social History

URL: http://www.cvce.eu/obj/nota_van_w_g_f_van_oosten_brussel_16_september_1965-nl-dce2c817-69c7-4e17-8c8b-8e0dadafc55e.html

Publication date: 22/10/2012

De EEG—crisis na de persconferentie van de Gaulle en de bevoegdheden van het Europese Parlement

Na de Gaulle's persconferentie van 9 september 1965 kan niemand meer volhouden, dat de huidige crisis veroorzaakt zou zijn door de actie voor parlementaire bevoegdheden. Zelfs de (ongelukkige) vorm, waarin de Europese Commissie haar voorstel voor "renforcement des pouvoirs du Parlement européen" heeft gegoten, kan slechts worden aangemerkt als een voor de Gaulle welkome aanleiding om nog tijdig vóór de Duitse verkiezingen en het einde van zijn "septennat", zijn grote crisis te ontketenen, die immers "tôt ou tard inévitable" was.

Gezien het voorgaande zou het dus ook niet tot oplossing van de crisis kunnen bijdragen, als Nederland bereidheid te kennen zou geven om op het punt van het Europese Parlement water in de wijn te doen, waartoe sommigen een onbedwingbare behoefte hebben. Het front van de Gaulle tegenover de Vijf en de Commissie en tegen de NATO ligt elders en de verdediging of liefst tegenaanval tegen dit front zal zeker een aantal maanden in beslag nemen. Het is niet te voorspellen in welke constellatie en op welke wijze de strijd tot een nieuwe vrede of wapenstilstand zal leiden. Zelfs een voortzetting van de EEG à Cinq is niet uitgesloten.

Nederland heeft bij herhaling zijn wensen t.a.v. het Europese Parlement naar voren gebracht. Deze kaart zit in het spel. De Gaulle was aan slag en heeft "troef" gespeeld. Wij moeten bekennen en hem - zo mogelijk - overtroeven. De kaart van de democratisering moet in onze hand blijven zitten, zodat wij er in het verdere verloop of aan het eind van het spel nog een slag mee kunnen maken, als de troeven er uit zijn.

Risico

Er wordt wel beweerd, dat Nederland ter wille van het gesloten front van de Vijf, concessies op zijn eis zal moeten doen. Dit is m.i. beslist niet het geval. Zo lang de strijd over geheel andere zaken moet worden gevoerd, is er geen reden om over de bevoegdheden van het E.P. te praten. Dit zou slechts in één situatie het geval kunnen zijn en die situatie kan en moet zeer eenvoudig worden vermeden. Ik doel op de gedachte, dat de Vijf het onderling eens zouden moeten worden over het memorandum, waarin de Europese Oommissie haar voorstellen voor landbouwfinanciering, eigen middelen en versterking van parlementaire bevoegdheden einde juli heeft herzien. Men meent, dat dit Frankrijk elk argument zou ontnemen om niet in de EEG-raad terug te komen (alsof het nog om argumenten gaat!).

Deze gedachte is om verschillende redenen verwerpelijk:

- als de Vijf het (waarschijnlijk na geruime tijd en ten koste van concessies over en weer) eens zouden kunnen worden, dan zal Frankrijk in het beste geval nog eigen wensen naar voren willen brengen, waarover dan de onderhandelingen moeten worden voortgezet, wellicht op lange afstand en tussen de Vijf+Gommissie als club enerzijds en Frankrijk anderzijds. Deze onderhandelingen kunnen door Frankrijk gerekt worden tot na 5 december, wanneer de Franse presidentsverkiezingen plaats vinden;
- deze wijze van doen is abnormaal en verschaft Frankrijk een veel te sterke onderhandelingspositie. Men zou dit als een premie kunnen zien op de volstrekt ontoelaatbare boycot van de gemeenschapsvergaderingen in Brussel. Voor de toekomst van de EEG- zou dit een kwalijk precedent scheppen;
- de Vijf-Commissie zouden zich hiermee begeven op de weg naar Canossa, op voorschrift van de Gaulle;
- de bijbehorende geestesgesteldheid van boetelingen zou inderdaad met zich meebrengen, dat Nederland onder druk van de anderen zijn democratiseringseis moet laten varen. Wellicht is de generaal dan nog zo genadig om de Nederlandse Regering een vage intentieverklaring op lange termijn te gunnen, om haar gezicht te redden.

Ook voor de andere lidstaten is een dergelijke gang van zaken niet onbedenklijk, zij het ter wille van

andere onderwerpen in het pakket, waarop men geen concessies wil doen dan alleen in de kring van landen, die tenslotte de besluiten nemen. In elk geval zou Nederland van meet af aan bezwaar tegen deze onderhandelingsmethode moeten maken en in het uiterste geval alleen bereid moeten zijn, te praten over de financiële en landbouwaspecten van de regeling voor de overgangperiode, met alle voorbehoud in afwachting van de Franse reactie.

Beter is het, om eerst onder de Vijf klaarheid te krijgen, of men bereid is in de Raad à Cinq tot meerderheids- en eenstemmighedsbesluiten te komen als Frankrijk in zijn boycot blijft volharden. (Idee van Snoy en van Hallstein.)

Nieuwe formulering van de eis tot democratisering

Het aanvankelijke Commissievoorstel tot herziening van de budgetprocedure, door het Europese Parlement gecompleteerd met een vetorecht, was gekoppeld aan "eigen middelen" per 1 juli 1967. De Commissie heeft in haar herzieningsmemorandum de eigen middelen al verschoven naar 1 januari 1970. Daarbij hangt de afdracht van douane-opbrengsten nog in de lucht, onder andere tengevolge van de bekende reserves van Nederland zelf. Wil men werkelijk ernst maken met de democratiseringseis, dan is het zaak een andere eis te formuleren, die op kortere termijn te verwezenlijken is, die niet afhangt van het moment, waarop eigen middelen in de plaats komen van contributies en die een substantiëler zeggenschap van het Europese Parlement waarborgt.

De Commissie had geen andere mogelijkheid dan in verband met de eigen middelen een parlementaire bevoegdheid voor te stellen. Zij was zelf bevreesd om te "sortir de sa réserve politique". Anderzijds heeft zij de verleiding niet kunnen weerstaan om ook voor zichzelf een positieverbetering te proberen in de zin van grotere financiële onafhankelijkheid en zeggenschap. Toen dit eenmaal het voorstel was, heeft het Parlement de Commissie niet geheel willen desavoueren en dus in het verlengde van het voorstel nog een vetorecht toegevoegd. Daarbij komt, dat parlementariërs instinctief voorliefde hebben voor een budgetrecht, gedachtig aan de belangrijke rol, die dit recht heeft gespeeld in de ontwikkeling van de parlementaire democratie in nationaal kader. Bovendien voelen zij zich het meest zeker met een constructie, die ratificatie door nationale parlementen behoeft, hetgeen bij afdracht van nationale gelden aan de Gemeenschap het geval is. Grote geldsbedragen spreken tot de publieke verbeelding en daarbij hoort "controle".

Anderhalf jaar van debatten hebben mij echter niet kunnen overtuigen van de waarde van een budgetrecht in de huidige en voorzienbare stand van ontwikkeling van de Gemeenschap. De "miljarden die aan de nationale parlementaire controle onttrokken worden" zijn - ondanks de indrukwekkende bedragen - niet anders dan de financiële consequenties van de regels, die vast liggen in marktorganisatieverordeningen en in het Financiële Reglement, en voorts van het feitelijk verloop van invoeren en uitvoeren, alsmede van de jaarlijkse prijsvaststelling voor prijsbeleidsprodukten. Als al deze factoren bekend zijn, dan zijn de begrotingsbedragen een kwestie van rekenen. Wijzigingen, aan te brengen door het Europese Parlement, zouden betekenen, dat het parlement in strijd zou handelen met vastgestelde verordeningen. De "controle" over beheer en besteding der gelden is geen parlementaire functie, maar de taak van een rekenkamer. Alleen via een substantieel amendementsrecht op ontwerpverordeningen zou het parlement een grip op de regels en daarmee op de financiële consequenties kunnen krijgen, maar bovendien op dat gedeelte van het beleid, dat niet direct met financiële consequenties in verband staat.

Wanneer het Europese Parlement begrotingen zou willen verwerpen "om daarbuiten gelegen redenen", zoals dat in de Nederlandse parlementaire geschiedenis wordt genoemd, dan zou het theoretisch inderdaad een even belangrijk middel in handen hebben als de nationale parlementen hebben gehanteerd in de ontwikkeling van het nationale parlementaire stelsel. Dan dient men evenwel te bedenken, dat het landbouwreglement van de EEG nog zeer sterk het karakter heeft van een overeenkomst tussen staten, waarin de één veel moet bijdragen en weinig ontvangt en de ander weinig bijdraagt en veel ontvangt. Deze overeenkomst is tot stand gekomen als onderdeel van een totaalpakket van concessies en wordt door de landen, die ervan profiteren, beschouwd als een langetermijn-regeling, waarvan de naleving niet jaarlijks in gevaar mag worden gebracht. Pisani, die zonder twijfel communautair gezind is (voor een sterke Commissie en meerderheidsbesluiten), zei op 29 juli 1965:

"J'affirme que le gouvernement français est prêt de continuer la mise en oeuvre de l'Europe économique et agricole, mais pas à n'importe quelles conditions. Nous nous refusons à engager notre agriculture dans l'incertitude et l'aventure. Il faut que les problèmes soient réglés une fois pour toutes."

Een budgetrecht (met mogelijkheid tot verwerping om buiten het budget gelegen redenen) zit er in feite niet in. Zonder deze verwerkingsmogelijkheid heeft het zeer weinig te betekenen.

Om verschillende redenen lijkt het mij derhalve zeer gewenst, dat intern in Nederlandse kring overeenstemming wordt gezocht om het recht van amendement op ontwerp-verordeningen naar voren te schuiven en het budgetrecht naar achteren. De procedure voor een amendementsrecht zou hieruit moeten bestaan dat

wanneer het E.P. met meerderheid van het aantal leden een amendement aanneemt, dit door Commissie en Raad als aangenomen moet worden beschouwd, tenzij de Raad met eenstemmigheid wijzigingen aanbrengt, dan wel met gekwalificeerde meerderheid op voorstel van de Commissie.

De periode tot het aanbreken van het moment, waarop Nederland zijn democratiseringskaart kan spelen, moet worden benut om in de pers en in verklaringen van niet-regeringspersonen deze inhoud van de Nederlandse eis bekendheid te geven en te beredeneren. Via rapporten van de ambassades van de partnerlanden en via perscorrespondenten van buitenlandse bladen wordt datgene, wat in Nederlandse kring zal blijken te leven, voldoende bekend.

W.G.F. van Oosten

Brussel
16 september 1965